

TOIMINTAMALLI KIUSAAMISEN EHKÄISEMISEKSI

Käpylän peruskoulu on KiVa-koulu. Koulun henkilökunta ei hyväksy kiusaamista, vaan puuttuu siihen välittömästi (kiusaamisen tultua tietoon).

Käpylän peruskoulu käyttää KiVa-kouluohjelmaa, joka on ohjeistettu toimintamalli koulukiusaamisen vähentämiseksi. Kaikki kouluyhteisön aikuiset sitoutuvat toimintaan kiusaamisen ennalta ehkäisemiseksi ja kiusaamistapausten selvittämiseksi.

Kiusaamisesta on kyse silloin, kun **yksi ja sama** oppilas tai oppilasryhmä joutuu **toistuvasti ja järjestelmällisesti** toisen tahallisen, kielteisen toiminnan kohteeksi. Kiusaaminen on toistuvaa toiseen osapuoleen kohdistuvaa henkistä tai fyysistä loukkaamista. Kiusaamiseen liittyy yleensä **voimasuhteiden epätasapaino**: kiusattu on jotenkin puolustuskyvytön kiusaajaan tai kiusaajiin nähden.

Kiusaaminen voi olla: fyysistä, kuten lyömistä, tönimistä tai potkimista
verbaalista, kuten nimittelyä, pilkantekoa tai haukkumista tai huutelua
sosiaalista manipulointia, kuten takanapäin puhumista tai yllytystä,
väärän tiedon tai huhujen levittämistä eri välineillä tai puheena

Ennaltaehkäisevät toimet luokassa:

Luokilla 1 ja 4 ohjelma sisältää 10 kaksoistuntia välitehtävineen. Tunnit pidetään lukuvuoden aikana noin kerran kuukaudessa KiVa-tuntina. **Luokka-asteella 7** luokanvalvoja toteuttaa 4 KiVa-teemaa joko oppituntien tai teemapäivien muodossa. Käpylän peruskoulussa tunnit / teemat on merkitty vuosaikatauluun.

Oppitunneilla keskustellaan mm. toisia kunnioittavasta käytöksestä, ryhmässä toimimisesta ja kiusaamisesta sekä tehdään erilaisia harjoituksia ja ryhmätöitä. Oppitunteja voi täydentää KiVa-tietokonepeleillä ja yläkoulun virtuaalioppimisympäristöllä. Luokkatason toimilla on tarkoitus vaikuttaa oppilaisiin niin, että he kiusaajan kannustamisen sijaan asettuisivat tukemaan kiusattua ja osoittaisivat, että eivät hyväksy kiusaamista.

Luokanopettajalla ja luokanvalvojalla on keskeinen tehtävä tuntien ja teemojen käsittelystä vastuuluokissaan

Koulun aikuiset ja vertais- sekä tukioppilaat kiinnittävät huomiota koulun yhteiseen toiminta- ja tapakulttuuriin.

Luokanopettajat ja luokanvalvojat tekevät aikataulun mukaisesti luokille sosiaalisen verkoston kartoituksia, joiden tuloksia selvitetään toisen koulun aikuisen kanssa. Tarvittaessa opettaja kutsuu huoltajat kuulemaan luokan tilanteeseen liittyviä seikkoja.

Kotien kanssa pyritään luomaan luottamukselliset yhteistyövälit mm. tapaamalla huoltajia riittävän usein ja varmistamalla, että huoltajat tietävät, miten kouluun saa helposti yhteyden. Luokkatoimikuntien aikuiset voivat omalta osaltaan olla ennaltaehkäisemässä kiusaamista tutustumalla kaikkiin luokan oppilaisiin ja välittämällä jokaisesta oppilaasta. Luokan yhteishenkeä voi tukea retkitoiminnalla ja yhteisillä illoilla.

Alaluokilla käytetään myös Askeleittain-ohjelmaa, jossa kehitetään oppilaiden sosiaalisia taitoja, itsetuntemusta ja tunnetaitoja.

Koko koulu yhteisön toiminta:

Koulun aikuiset **noudattavat yhteisesti sovittuja toimintatapoja** välitunneilla, ruokailussa ja yhteisissä tilaisuuksissa. Aikuiset **ohjaavat** oppilaita toimimaan yhteisten sääntöjen mukaisesti. Välituntivalvojat käyttävät keltaisia heijastinliivejä, jotka lisäävät heidän näkyvyyttään ja muistuttavat oppilaita (ja välituntivalvojaa itseään) tärkeästä tehtävästä: välituntien turvallisuudesta vastaamisesta.

Oppilaskuntatoimintaan osallistuminen sekä kummioppilas- ja tukioppilastoiminta pyrkivät omalta osaltaan luomaan myönteistä ilmapiiriä ja yhteishenkeä kouluun ja ehkäisemään koulussa tapahtuvaa kiusaamista.

Valvontoihin osoitetaan riittävästi aikuisia ja aikuiset hoitavat heille osoitetut tehtävät vastuullisesti.

Aamunavauksissa ja oppitunneilla korostetaan kaikkien yhteistä sitoutumista kiusaamisen ehkäisemiseksi. Kaikilla tunneilla voidaan käsitellä kiusaamisen ja sen ehkäisemiseen liittyviä teemoja.

Koulun aikuiset **puuttuvat** havaittuihin riitatilanteisiin (esim. välitunnilla tapahtuneet kahakat, nimittelyt, tönimiset, riidat jne) mahdollisimman nopeasti oppilaan ikätasosta huolimatta. Asiasta keskustellaan asianosaisten kanssa, mieluiten loppuun asti. Vertaissovitteluoppilaat voivat toimia ratkaisijoina oppilaiden välisissä ongelma- ja riitatilanteissa.

Jos ilmi tullut tapaus täyttää kiusaamisen kriteerit, asian selvittelyyn osallistunut aikuinen täyttää KiVa-tiimille ilmoituksen asiasta. KiVa-tiimi käsittelee tapaukset ohjelman toimintatavan mukaisesti.

Oppilaita kannustetaan kertomaan kokemastaan tai näkemästään kiusaamisesta koulun aikuisille. Jokainen koulu yhteisön aikuinen on vastuussa kiusaamisen lopettamiseksi.

Toimenpiteen kiusaamistilanteissa:

- 1. Havainnon tehnyt aikuinen puuttuu heti tilanteeseen**, toiset aikuiset auttavat.
- 2. Tilanteen selvittäminen; onko kyseessä yksittäinen tapahtuma vai toistuva toiminta, joka täyttää kiusaamisen kriteerit?**
Riitatilanteet selvitetään välittömästi paikan päällä.
Tarvittaessa aikuinen täyttää verso-pyyynnön, ja vertaissovitteluoppilaat ottavat asian käsittelyyn.
- 3. Jos tapaus täyttää kiusaamisen kriteerit, tekee aikuinen KiVa-tiimille ilmoituksen paperilla.** KiVa-tiimi ratkoo asiaa toimintamallin mukaisesti.
KiVa-tiimin jäseniä:

Untamo: Marjut Luoto, Pia Taskinen, Kaisa Viitasaari
Väinölä: Jukka Tolvanen, Jukka-Pekka Anttinen, Satu Leskelä
Hykkylä: Anna-Leena Tallskog, Timo Hirvonen, Riia Tiula

KiVa-tiimi ottaa asian käsittelyyn mahdollisimman pikaisesti tiedon saatuaan. Asianosaisten vanhemmille tiedotetaan asiasta, ja ryhmän harkinnan mukaan vanhemmat voidaan kutsua koululle, mikäli kiusaaminen ei lopu. Ensisijaisesti kiusaamiseen liittyvät keskustelut käydään koulun aikuisten ja oppilaiden välillä.

Kiusaamistapauksista tiedotetaan oppilashuoltoryhmää.